

Попович Оксана Василівна,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Галушко Людмила Олександрівна,

здобувач вищої освіти,

Національний авіаційний університету (м. Київ)

ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Анотація. Представлення тенденцій у сфері обліку та звітності про створену на підприємствах додану вартість. Використання чинних на даний момент методологій, використаних для необхідності визначення напрямів розподілу вартості для її бенефіціарів. Дослідження базується на представлений методологія обміну цінностями та піддавання їх критичній оцінці для потреб створення прозорої системи звітності про результати.

Ключові слова: податок на додану вартість, звітність, додана вартість, податкове зобов'язання, податковий кредит.

Податок на додану вартість – головний бюджетоутворюючий податок державного бюджету. Разом із тим, процес нарахування, обліку та стягнення вважається одним із найскладніших. За рахунок неузгодженості законодавчих норм виникають численні проблеми та можливості для ухилення від сплати податку на додану вартість. Загалом податок на додану вартість (ПДВ) – це податок на споживання, який стосується товарів і послуг, які купуються та продаються для споживання. ПДВ, включений у ціну, нараховується на закупівельні кошти кінцевого одержувача. З іншого боку, виробники та продавці (учасники окремих етапів торгівлі) є лише платниками, сплачуючи податок до бюджету.

Об'єктом оподаткування ПДВ виступає додана вартість, тобто вартість, яка створена на конкретному етапі руху товару. За економічною сутністю, доданою вартістю є частина ВВП, яка створена певною господарською одиницею [3]. Суб'єкти ПДВ – юридичні та фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю у сфері торгівлі, виробництва і послуг. По факту, платником податку на додану вартість є споживач незалежно від того юридична це особа чи фізична.

На кожному етапі розмір ПДВ визначається як різниця між сумою податкових зобов'язань, що виникли у зв'язку з продажем товарів і сумою податку, що втілює у собі податковий кредит, сплаченого його виробником постачальнику сировини та матеріалів, робіт і послуг.

Питання документального оформлення та обліку розрахунків з податку на додану вартість (ПДВ) у бухгалтерських та податкових реєстрах суб'єктів

господарювання, незважаючи на багаторічне існування цього податку в податковій системі України викликає суперечки. Податковий кодекс України [3] та інші підзаконні акти регулюють загальні принципи оподаткування, документального оформлення та ведення обліку розрахунків з ПДВ. Разом з тим, рішення суб'єктів господарювання щодо обліку господарських операцій, пов'язані з функціонуванням ПДВ. Положення цього закону є дуже складними, постійно змінюються з точки зору суб'єктивного та об'єктивного критерію оподаткування ПДВ.

Момент виникнення податкового зобов'язання, правила вирахування вхідного ПДВ – все це знаходить безпосереднє відображення в бухгалтерських та податкових реєстрах суб'єктів господарювання. Враховуючи значущість цього питання, як з точки зору достовірності та достовірності бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, так і для цілей визначення податкових зобов'язань, також потребує відповідного врегулювання в нормативних документах з бухгалтерського обліку.

Відповідно до одного дослідження Міжнародного валютного фонду (МВФ), будь-яка країна, яка переходить на ПДВ, спочатку відчуває негативний вплив зменшення податкових надходжень. Однак у довгостроковій перспективі дослідження дійшло висновку, що запровадження ПДВ у більшості випадків збільшило державні надходження та виявилось ефективним.

Справедливою є думка Білобровенко Т.В. [2], що «правило першої події», облік розрахунків з бюджетом з ПДВ є досить складною процедурою, дані якого можуть бути недостовірними через помилки бухгалтерського обліку, даних фінансової і податкової звітності з ПДВ.

Перед складанням податкової звітності необхідно провести натуральну та документально оформлену інвентаризацію та зафіксувати підсумкові операції. Правильний облік має величезне значення. Таким чином небажаних наслідків контролю ПДВ можна уникнути або зберегти в межах. Чим чіткіше ведеться бухгалтерський облік і проводяться необхідні звірки, тим менше проблем слід очікувати. Про те, на що важливо звернути увагу під час ведення обліку ПДВ.

Ключова наукова мета дослідження полягає в тому, щоб на першому етапі представити характеристики широкого розуміння документації розрахунків з ПДВ. Принципи побудови та адаптації системи бухгалтерського обліку до правильного визнання розрахунків, а також покращення бухгалтерської роботи та усунення можливих помилок, як наслідок, складання достовірної фінансової звітності. Якщо платник податку допустив помилку у декларації або не подаю її вчасно, він має право її виправити, подавши в податкову виправлення.

Механізм розрахунку ПДВ передбачає, що фактично сума податку перекладається на споживача. Податок на додану вартість запроваджується операторами послідовно на кожному етапі виробництва [4]. Таким чином,

підприємець при розрахунках з податку сплачує його суму залежно від чистої вартості реалізації. Крім того, він має право вирахувати ПДВ за умови, що витрати, з якими пов'язаний податок, пов'язані з оподаткованою діяльністю. Як правило, ПДВ має бути економічно непомітним (нейтральним) для торговця, який не є кінцевим споживачем товарів чи послуг [5].

ПДВ є дещо складним, оскільки ідентифікація доданої вартості на кожному етапі є непростю роботою. Його впровадження в білінговій системі може бути дорогою. Можна вважати ефективним лише тоді, коли кінцеві споживачі знають податкову систему; інакше можливе ухилення від сплати податків. Виробники (надавачі послуг) мають сплачувати податок наперед, оскільки сплата податку не може бути відкладена до моменту продажу товарів кінцевим споживачам.

Кінцевий споживач нічого не отримує і не втрачає в системі ПДВ, оскільки для нього немає кредиту. Оскільки ПДВ є податком на споживання, він є додатковим тягарем для кінцевих споживачів. Цей податок додається до ціни продукції, і кінцевий споживач не може скористатися жодним кредитом або зарахувати сплачений ним ПДВ [5]. Таким чином, це може вплинути на модель споживання споживачів, а попит і пропозиція на товари можуть змінюватися. Хоча це сприяє надходженню до бюджету, це може знизити купівельну спроможність споживача та спричинити втрату доходу для економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 07.10.2022).
2. Білобровенко Т.В. *Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість*. дис.канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2018. 280 с.
3. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. №2755 – VI (зі змін. і доп.). Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.10.2022).
4. Дубинська О.О., Костюченко О.О. *Проблеми і напрями вдосконалення розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України*. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. с. 6 URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN> (дата звернення: 07.10.2022).
5. Ходикіна А.А., Бурковська А.В. *Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість*. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015.1198 с. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/251.pdf> (дата звернення: 07.10.2022).